

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

LJ-analyysi:

Kävely ja pyöräliikenne osana liikennejärjestelmää

Analyysiverkosto 20.3.2024

Kävely ja pyöräliikenne osana liikennejärjestelmää

Sisällysluettelo

Nykytilanne

Nykyiset puutteet ja kehittämistarpeet

Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen tilanne

Kävellen ja pyörällä liikkumisen hyödyt

Kävelyn ja pyöräliikenteen edistäminen vaatii resursseja

Kävelyn ja pyöräliikenteen potentiaali

Nykytilanne

Kulikutapaosuudet

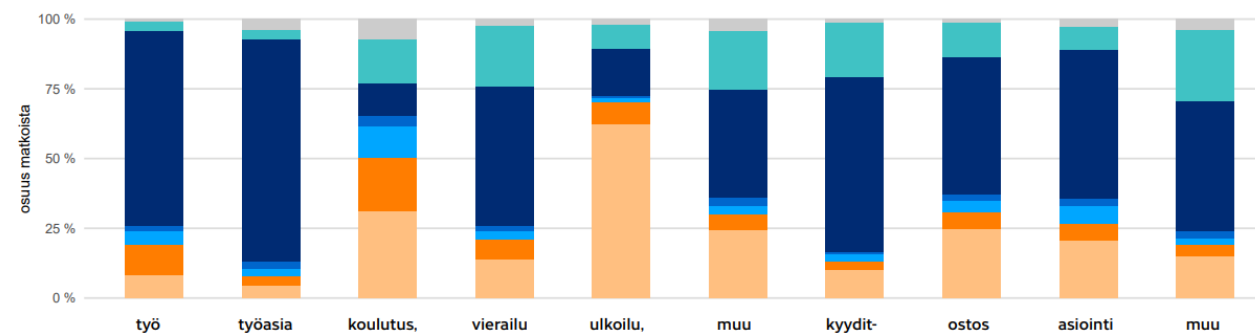
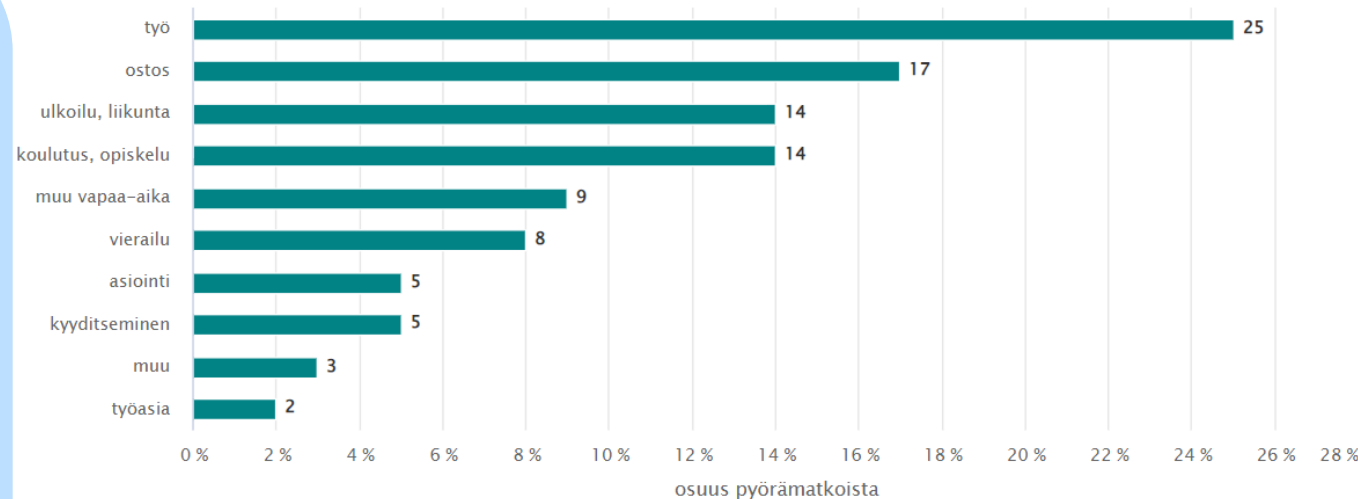
- Kävely 22%, Suurin Helsingin (30%) ja Tampereen (26%) seuduilla
  - yleisintä tiiviillä kaupunkialueilla - erityisesti keskustoissa ja niiden ympäristössä, missä tiivis rakenne ja etäisyydet lyhyitä
- Pyöräliikenteen osuus 9%. Suurin Oulun seudulla (18%), Joensuussa ja Jyväskylässä (12%)
  - Pyöräliikenne yleisintä keskustojen reunavyöhykkeillä ja alakeskuksissa, missä maankäyttö tiiviimpää ja etäisyydet melko lyhyitä.
- Pyöräliikenteen mahdollisuudet eivät rajoitu vain suurimpiin kaupunkeihin ja tiiville alueille.
  - Esim. Oulussa ja Joensuussa maankäyttö melko hajanaista, mutta kulikutapaosuus suuri. Hajautuneessa rakenteessa infra ja kunnossapito korostuvat.

Matkojen tarkoitukset

- Kävellen erityisesti ulkoiluun ja liikuntaan, ostoksiin ja muuhun asiointiin liittyviä matkoja.
- Kävely yleisin kulkumuoto koulutukseen ja opiskeluun liittyvillä matkoilla
- Neljäsosa kaikista ostosmatkoista tehdään kävellen
- Pyörällä tehdään erityisesti työ-, ostos-, ulkoilu- ja liikunta sekä opiskelu- ja koulumatkoja. **Työmatkojen osuus kasvanut vuodesta 2016**, samanaikaisesti vapaa-aikaan liittyvien matkojen osuus pienentynyt.
- Joukkoliikennematkoista vain noin 3% sellaisia, joilla käytetään pyörää matkan jommassakummassa päässä.**

Pyörämatkojen tarkoitukset

HLT 2021

	työ	työasia	koulutus, opiskelu	vierailu	ulkoilu, liikunta	muu vapaa-aika	kyyditseminen	ostos	asiointi	muu
muu	1 %	4 %	7 %	2 %	2 %	4 %	2 %	2 %	3 %	4 %
henkilöauto, matkustaja	3 %	3 %	16 %	22 %	9 %	21 %	19 %	12 %	9 %	26 %
henkilöauto, kuljettaja	70 %	80 %	12 %	50 %	17 %	39 %	63 %	49 %	53 %	46 %
raide	2 %	2 %	4 %	2 %	1 %	3 %	1 %	2 %	3 %	2 %
bussi	5 %	3 %	11 %	3 %	1 %	3 %	3 %	4 %	6 %	3 %
pyöräliikenne	11 %	4 %	19 %	7 %	8 %	6 %	3 %	6 %	6 %	4 %
jalankulku	8 %	4 %	31 %	14 %	62 %	24 %	10 %	25 %	21 %	15 %

Kuva 39. Kulikutapojen osuudet eri matkaryhmien matkoista.

Nykytilanne

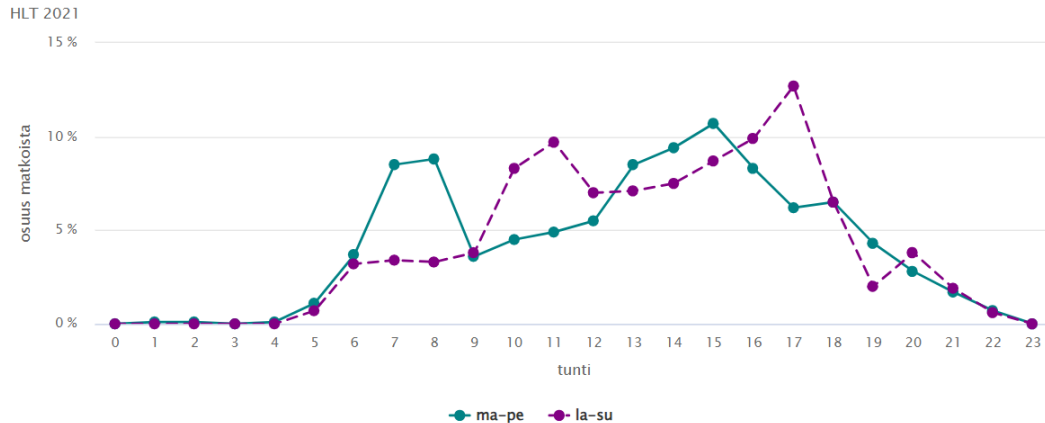
▶ Matkojen pituudet

- ▶ Yleisesti Suomessa kaikilla kulkumuodoilla tehdyt matkat ovat suurelta osin lyhyitä, **kaikista 2021 tehdyistä matkoista 54% alle 5 km mittaisia**
- ▶ **Kävellen tehdyt matkat pääosin alle 10 km pitkiä**, yleisintä alle 5 km (93%) ja erityisesti alle 1 km (52%) matkoilla
- ▶ **Pyörällä tehdyt matkat pääosin alle 20 km**, yleisintä alle 10 km (94%)
- ▶ Pyörämatkojen keskipituudet kasvaneet vuodesta 2016 kaikissa matkaryhmissä.

▶ Vaihtelu

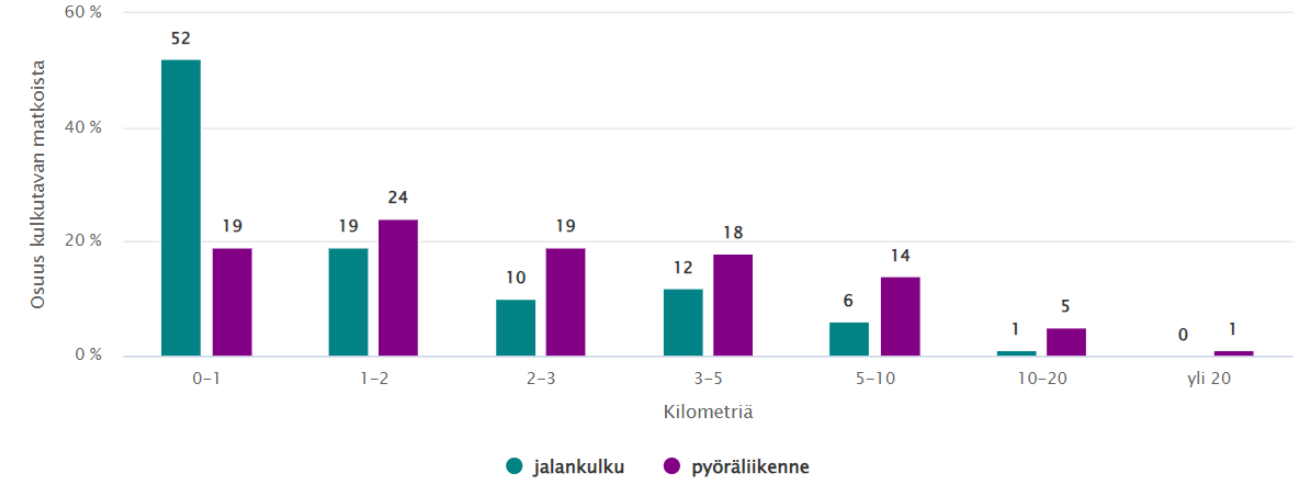
- ▶ Pyöräliikenteen kausivaihtelu on suurta: joulukuussa pyöräilläen selvästi muita kuukausia vähemmän. Huhti-marraskuun jaksolla vaihtelu kuitenkin melko vähäistä.

Pyöräliikenteen tuntivaihtelu

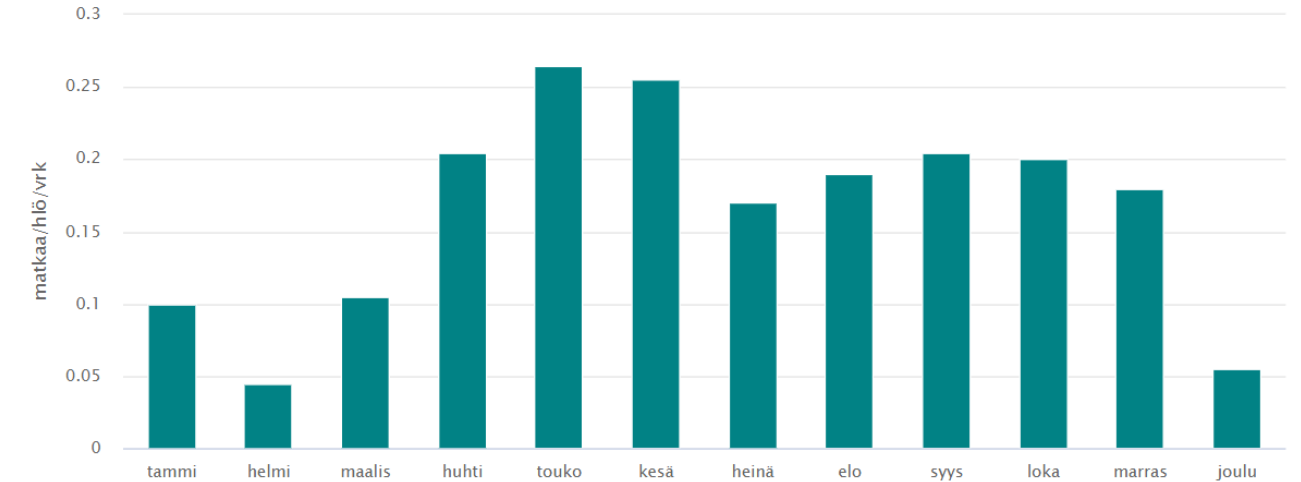
Jalankulun ja pyöräliikenteen pituusjakaumat kotimaassa

HLT 2021

Pyöräliikenteen kausivaihtelu

HLT 2021

Nykyiset puutteet ja kehittämistarpeet

- ▶ Yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää on kehitetty vahvasti autolla liikkumiseen tukeutuen ja kestävän liikkumisen olosuhteiden huomiointi ollut vähäisempää.
- ▶ Kävelyä ja pyöräliikennettä ei ole nähty riittävästi osana liikennejärjestelmää, mikä on johtanut liikenneturvallisuuden ja liikennejärjestelmän tehokkuuden näkökulmasta epäoptimaalisiin ratkaisuihin.
- ▶ Edelleen osin ongelmana, että kävely ja pyöräliikenne mielletään enemmän liikunnaksi kuin liikenteeksi. Kuitenkin erityisesti kaupunkiseuduilla alettu tunnistaa aiempaa paremmin keskeisinä liikennejärjestelmän osina mm. ohjaavien suunnitelmien yhteydessä.
- ▶ **Kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden laaja kehittäminen ja priorisointi on olennainen työkalu turvallisen, toimivan ja tehokkaan liikennejärjestelmän rakentamisessa.**

Nykyiset puutteet ja kehittämistarpeet

Yhdyskuntarakenne

- Pitkät etäisyydet vähentävät kävelyn ja pyöräliikenteen houkuttelevuutta
- Palveluverkon tiivistäminen ja palveluiden keskittäminen isoihin yksiköihin yleensä heikentää kävelyn ja pyöräliikenteen houkuttelevuutta ja kaventaa ihmisten mahdollisuuksia saavuttaa palvelut → tulisi kiinnittää huomiota liikenteellisiin vaikutuksiin

Infrastruktuuri

- Laajasti puutteita nykyisin
- Pyrittävä toteuttamaan kattavia ja saumattomia verkostoja
- Huomio risteysalueisiin!
- Moottoriajoneuvoliikenteen verkkohierarkian kehittäminen tärkeää
- LJ-suunnittelussa tulisi huolehtia eri kulkumuotojen verkkojen yhteensovittamisesta ja priorisoida eri kulkumuotoja verkon eri osissa
- Pyöräpysäköinti kuntoon

Kunnossapito

- Monin paikoin puutteellista erityisesti talvella
- Liikkujien kyettävä luottamaan liikennejärjestelmän toimivuuteen ympäri vuoden
- Yhteiskunnalle todella kallista (menetetyt hyödyt ja heikentynyt turvallisuus), jos kunnossapidon taso ohjaa vaihtamaan kulkutapaa
- Kunnossapidon toimintamallien ja menetelmien kehittämiseen tarvitaan houkuttimia

Seuranta

- Seurantatietoa nykyisin melko vähän ja seurannan suunnitelmallisuus vähäistä
- Päätösten tulee perustua tietoon → tietoa oltava saatavilla
- Suunnitelmallisuutta liikkujamäärien seurantaan ja ennen kaikkea tiedon hyödyntämiseen
- Huomio myös infraomaisuuden hallintaan: mitä omistamme, missä kunnossa se on ja miten sitä pitäisi kehittää

Linkki Kunnossapito kuntoon - raporttiin

KUNNOSSAPITO KUNTOON!

Pyöräväylien ympärivuotisen käytön turvallisuuden edistäminen suomalaisissa kaupungeissa

Pyöräilykuntien verkoston julkaisu 2024:1

Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen tilanne

Tuki

- Kansalaiset suhtautuvat myönteisesti kävelyn ja pyöräliikenteen edistämiseen
- Esimerkiksi Helsingin ja Turun pyöräilybarometriin mukaan yli 90% kannattaa edistämistä

Suunnitelmallisuus

- Kävelyn ja pyöräliikenteen edistäminen aiempaa suunnitelmallisempaa
- Suunnitelmien periaatteita ja toimenpiteitä tulisi viedä entistä voimakkaammin käytäntöön
- Tulisi kiinnittää erityistä huomiota eri kulkumuotojen suunnitelmien yhteensovittamiseen

Toteutus

- Suunnitelmallisuus alkaa näkyä myös olosuhteiden määrätietoisempänä kehittämisenä
- Olosuhteiden kehittymistä saatu vauhditettua myös valtionavustusten turvin
- Tuore suunnitteluohjeistus ja avustuksen kriteerit ohjaavat laatua
- Resursseja toteutukseen tarvitaan lisää

Yhteiskuntataloudellisia hyötyjä

Kävelystä ja pyöräliikenteestä

Terveys, hyvinvointi ja fyysinen toimintakyky

- Fyysisen aktiivisuuden puute on yksi merkittävimmistä terveyttä vaarantavista tekijöistä
- **Liikkumattomuuden kustannukset Suomessa yli 3 Mrd euroa vuodessa** (mm. terveydenhuollon menot, tuottavuuden lasku, työkyvyttömyys, ennenaikaiset kuolemat)
- Kävelyn ja pyöräliikenteen lisäämisen 20 prosentilla arvioitu tuottavan **4,4 Mrd euron terveyshyödyt** 2012-2020
- Työikäisen liikuntasuosituksen reippaan liikunnan osuus (2,5h/viikko) täyttyisi jo reilun 20 min päivittäisellä kävelyllä tai pyöräilyllä

Liikennejärjestelmän toimivuus ja turvallisuus

- Kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden kehittäminen parantaa liikennejärjestelmän **toimivuutta ja toimintavarmuutta** erilaisissa tilanteissa
- **Liikenteen aikahyödyt** - hyötyjä sekä aktiivisesti liikkuvalla että muita kulkumuotoja käyttäville ja kuljetuksille (mm. ruuhkautumisen vähentyminen, pysäköinti, joukkoliikenteen saavutettavuus ja sujuvuus)
- **Liikenneturvallisuus** - huolehdittava että kestävä liikunnan hyötyjä ei "syödä" heikolla turvallisuustasolla nyt tai tulevaisuudessa, mikä vaatii myös olosuhteiden (infran ja kunnossapidon) kehittämistä. Infran kehittämistarpeita lisäävät myös uudet tavat liikkua.

Energia ja ympäristö

- Kävely ja pyöräliikenne käytännössä **päästöttömiä** (ilmansaasteet, pienhiukkaset) ja **meluttomia** kulkumuotoja
- Kävely ja pyöräliikenne ovat **resurssi-/energiatehokkaimpia kulkumuotoja** (kulkuvälineen valmistus ja käyttö, ml. infraan kohdistuva kulutus)
- Kävely ja pyöräliikenne **hyvin tilatehokkaita** kulkumuotoja, mikä antaa mahdollisuuksia rajallisen kaupunkitilan hyödyntämiseen mm. viihtyisyyden parantamiseksi tai yleisemmin maankäytön kehittämisen tarpeisiin

- **Liikennejärjestelmän tasapaino ja liikkumisen tasa-arvo:** Arjen kohteet saavutettavissa riippumatta väestöryhmästä, iästä, sukupuolesta, liikuntakyvystä, taloudellisesta asemasta jne.

Kaupunki | Lakot

Huomattavia ruuhkia myös iltapäivällä Helsingissä – HS listasi lakon seuraukset

Osa Helsingin pääväylistä täyttyi autojonoista lakkopäivänä. Ruuhkia syntyi aamulla sekä iltapäivällä.

Sami Takala HS, Katri Kallionpää HS, Anne Kantola HS

14.12.2023 6:07 | Päivitetty 14.12.2023 16:42

Mannerheimintie ruuhkautui iltapäivällä torstaina, kun ihmiset suuntasivat keskustasta pois päin.
KUVA: SAMI TAKALA HS

Mannerheimintien liikennoruuhkaa keskusta-alueella iltapäivällä torstaina. KUVA: KAISU MOILANEN HS

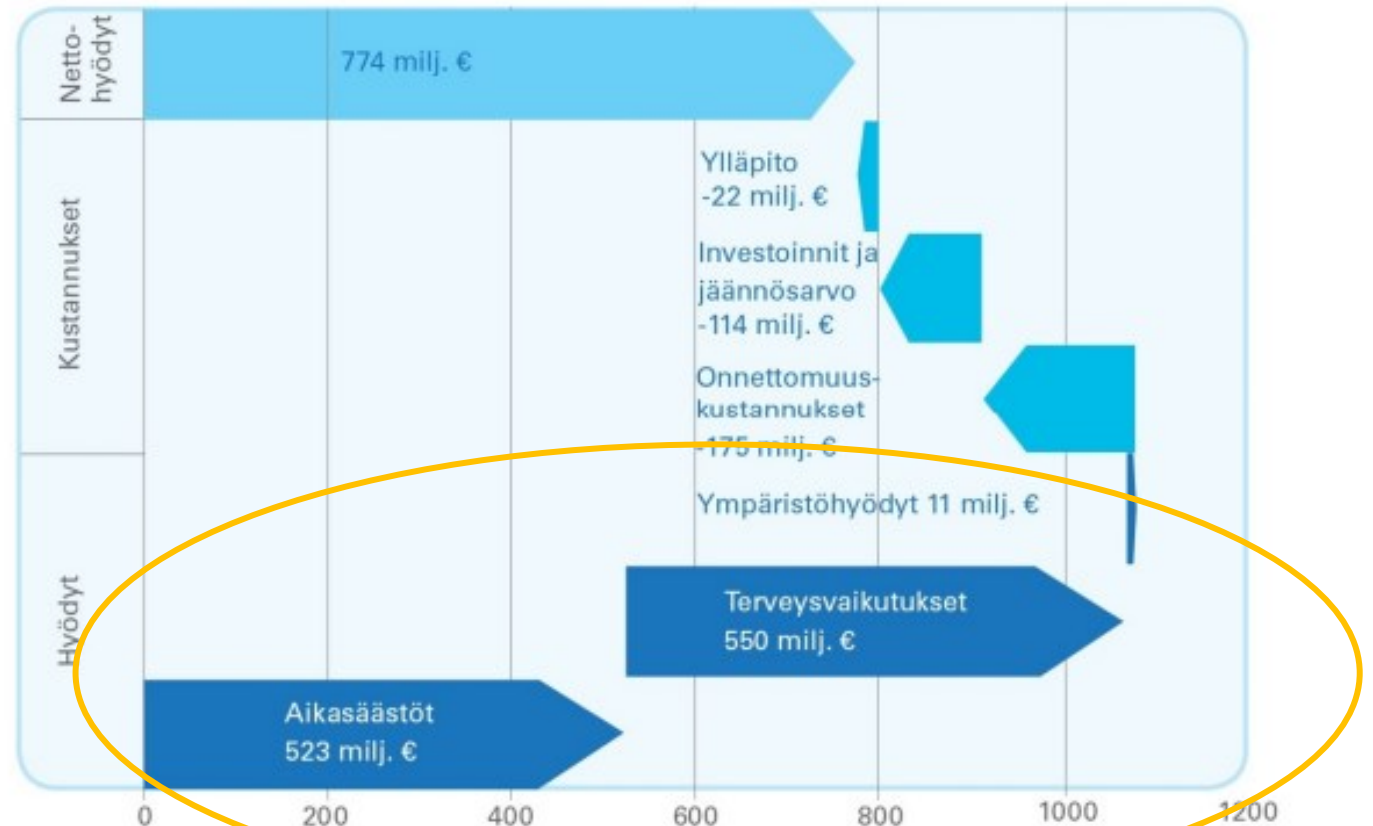
Kävelyn ja pyöräliikenteen hyödyt

- Hyötyjen rahallista arvoa ei ole Suomessa vielä arvioitu laajemmin, mutta Helsingissä on tehty v. 2014 selvitys pyöräliikenteen hyödyistä. Sen perusteella pyöräliikenteen investointien hyöty-kustannussuhde on luokkaa 7,8 (loistava). Lisäksi selvitys avaa eri hyötykomponenttien keskinäisiä suuruusluokkia.

Pyöräilyn hyödyt ja kustannukset Helsingissä (2014)

20 MILJOONAN EURON INVESTOINTIOHJELMA

Hyötyjen saavuttaminen vaatii resursseja

MAL-seutujen pyöräliikenteen tavoiteverkosta 92% vaatii täydennyksiä tai laadun parantamista (pääverkolla 85%)

Ilman olosuhteiden kehittämistä, vaarana on menettää merkittävä osa saavutetuista hyödyistä (turvallisuus)

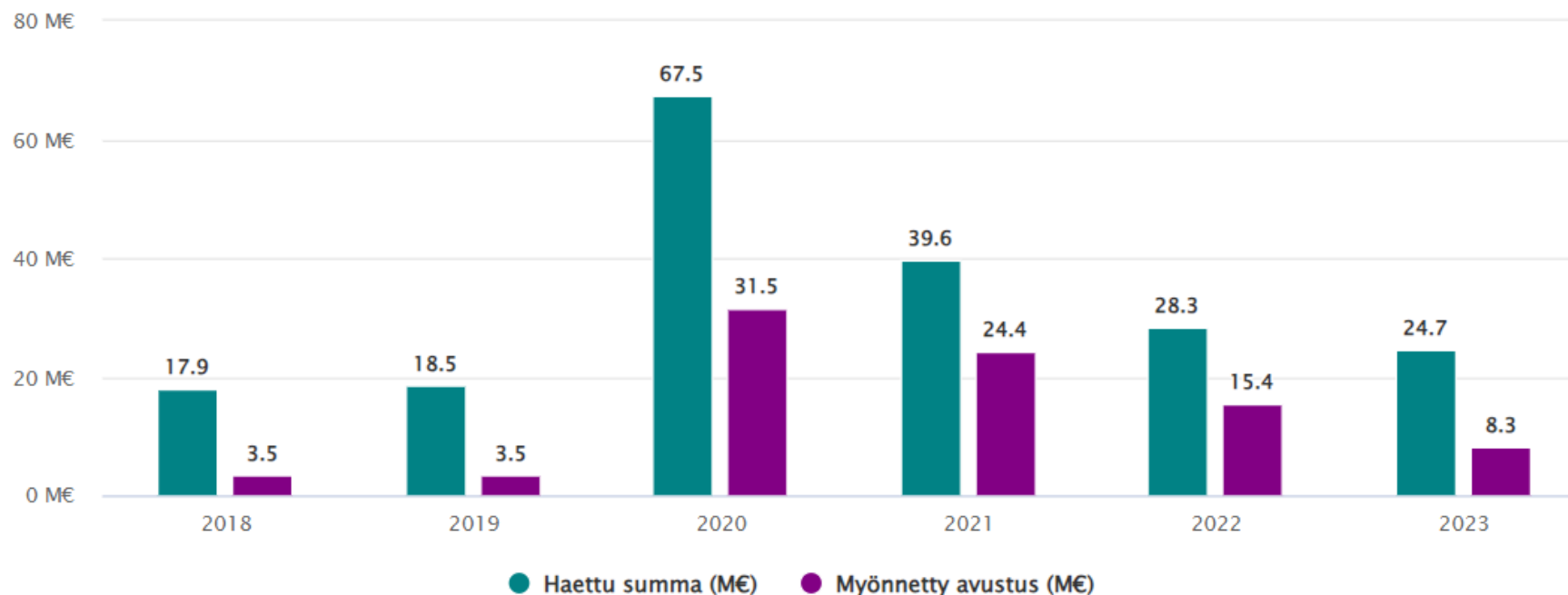
Pelkästään uudet liikkumismuodot haastavat infraa aivan uudella tavalla (esim. sähköpotkulaudat) - turvallisuus

Jos hyödyt halutaan maksimoida, tarvitaan merkittävää rahoitusta käpyolosuhteita kehittäviin hankkeisiin niin valtion kuin kuntien vastuulla olevalla verkolla.

Olennaista riittävä rahoitustaso sekä sen ennakoitavuus.

Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelma

Haetut ja myönnetyt avustukset 2018–2023

Kävelyn ja pyöräliikenteen potentiaali

Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus (HLT)

54%

kaikista Suomessa tehdyistä matkoista alle 5 km mittaisia

43 %

alle 5 km matkoista 43% tehtiin henkilöautolla

2 800 000

päivittäistä alle 5 km automatkaa

40%

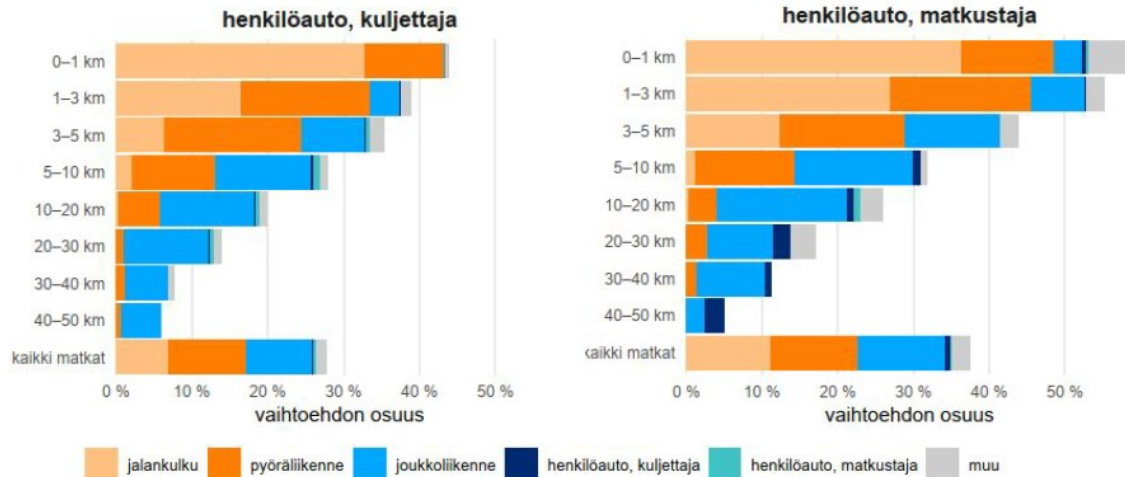
kaikista automatkoista alle 5 km

60%

kaikista automatkoista alle 10 km

Liikennejärjestelmän tehostamisen potentiaali kävelyn ja pyöräliikenteen roolia kasvattamalla on valtavan suuri

Vaihtoehtoiset kulkutavat matkan pituuden mukaan (2021)

- Henkilöliikennetutkimuksen vastaajatkin ovat laajasti tunnistaneeet kestävät liikkumismuodot vaihtoehdoiksi auton käytölle.
- 40% alle 5 kilometrin automatkoista (= **1,1 miljoonaa päivittäistä matkaa**) on jo nyt tunnistettu olevan korvattavissa kävelen, pyörällä tai joukkoliikenteellä

Muista ainakin nämä

Kävely

- Liittyy kaikkiin matkoihin
- Yleisin kulkumuoto koulu/opiskelumatkoilla
- Neljäsosa ostosmatkoista tehdään kävellen

Pyörällä

- Suurin osa pyörämatkoista työmatkoja (25%)
- Lisäksi erityisesti ostos- (17%), opiskelu- ja koulumatkoja (14%) sekä ulkoiluun ja liikuntaan liittyviä matkoja (14%).

Kävelyn ja pyöräliikenteen hyödyt mittavia

- Yhteiskuntataloudellisia hyötyjä: terveys ja hyvinvointi, liikennejärjestelmä, ympäristö
- Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittyminen parantaa liikennejärjestelmän tasa-arvoisuutta
- Pyöräliikenteen hankkeiden h/k-suhde Hgin tarkastelussa 7,8 eli erinomainen

Potentiaali valtavaa

- Matkat koko maassa pääosin lyhyitä: 54% alle 5km
- Lyhyitä matkoja paljon henkilöautolla: henkilöauton kulkutapaosuus lähes 50% jo 1-2 km matkoilla, alle 5 km henkilöautomatkoja päivittäin 2,8 miljoonaa
- Iso osa (1,1 miljoonaa päivittäistä matkaa) lyhyistä automatkoista korvattavissa kestävästi tutkimuksen vastaajienkin mukaan

<https://tieto.trafficom.fi/fi/tilastot/kavely-ja-pyoraliikenne-osana-liikennejarjestelmaa>

Kiitos!

Kysymyksiä, kommentteja?

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Antti Rahiala
erityisasiantuntija

Kestävä liikenne ja liikkuminen -palvelukokonaisuus
Liikennejärjestelmäpalvelut-osaamisalue
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

antti.rahiala@traficom.fi
029 5345 383